

The Teshuva of Embracing, but not Erasing, One's Past

דברים כ"ט

(יט) כִּי־תִצּוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְּשָׁהּ לֹא־תִשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לְנִדָּח עָלֶיהָ גֵרְזֵן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאֵתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לְבָא מִפְּנֵיךָ בְּמִצּוֹר: (כ) וְעַץ אֲשֶׁר־תִּדְעַ כִּי־לֹא־עֵץ מֵאֲכָל הוּא אֵתוֹ תִשְׁחִית וְכָרְתָּ וּבְנִיתָ מִצּוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הוּא עֵשָׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּה:

רמב"ם ספר המצוות מצוות לא תעשה נ"ז

שהזהירנו מהשחית האילנות כשנצור על עיר כדי להצר לאנשיה ולהכאיב לבם. הוא אמרו יתעלה "לא תשחית את עצה" (דברים כ"ט), וכן כל הפסד נכנס תחת לאו זה כגון מי שישרוף בגד לריק או ישבור כלי גם כן עובר משום "לא תשחית" (דברים כ"ט) ולוקה, ואמר אזהרתה מהכא "כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות" (דברים כ"ט). וכבר נתבאר מפשטי מצוה זו בבבא קמא ובבא בתרא. (שופטים ושופטים, רמב"ם הלכות מלכים פ"ו):

Rav Moshe Gantz, from Shaalvim, explains that one must maintain his sense of pure conscience even during times of war. Despite the destruction, one must have the self control to not cut down a fruit tree during times of war.

This idea teaches us that man has a natural sense of right vs. wrong. The human moral compass reminds man to have sensitivities. This connects to Rav Kook's approach to Teshuva whereby man should return to himself.

אורות התשובה פרק טו

והתשובה הראשית שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שישוב האדם אל עצמו, אל שורש נשמתו, ומיד ישוב אל האלהים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדושה ובטהרה, ודבר זה נוהג בין באיש יחידי, בין בעם שלם, בין בכל האנושיות, בין בחקון כל ההויה כולה, שקלקולה בא תמיד ממה שהיא שוכחת את עצמה.

טור אורח חיים תקפ"א

תניא בפרקי ר"א בר"ח אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנה משה עלה להר שלא יטעו עוד אחר ע"ג והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר (תהלים מ"ז:ו') "עלה אלהים בתרועה וגו'" לכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר (עמוס ג'ו') "אם יתקע שופר בעיר וגו'" וכדי לערבב השטן וכן נוהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה, ויש מי שמרבין לומר סליחות ותחנונים מר"ח אלול ואילך

(שולחן ערוך אורח חיים תקפ"א:א)

נוהגים לקום באשמרת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים. **להגיה:** ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חדש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית, ויש מקומות שתוקעין גם כן ערבית;

משנה ברורה שם ס"ק ג

מר"ח ואילך וכו' – יש מתחילין מיום ראשון דר"ח ויש מתחילין מיום שני דר"ח וכו"כ בסי' דה"ח. ויש לתקוע בכל בוקר אחר התפלה.)

ב"ח אורח חיים תקפ"א ס"ק ב

... אבל מטעם זה להזהיר על תשובה צריך כל החדש משום דאיכא אסמכתא מקרא "אני לדודי ודודי לי" ר"ת אלול וס"ת עולה מ' כנגד מ' יום מר"ח אלול ועד יה"כ, כי באלו מ' ימי התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לקבל תשובה מאהבה, ועוד סמך מקרא ומל ה' אלהיך "את" לבבך "ואת" לבב זרעך ר"ת אלול וכמ"ש האחרונים בספריהם:

מסכת יומא דף פו:

אמר ריש לקיש: גדולה תשובה, שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר "שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך". הא עון מזיד הוא, וקא קרי ליה מכשול. איני? והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות, שנאמר "ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם [הוא] יחיה!" - לא קשיא; כאן - מאהבה, כאן - מיראה

רמב"ם תשובה ב:ד

מדרכי התשובה, להיות השב צועק תמיד לפני י"י בבכי ובתחנונים, ועושה צדקה כפי כוחו, ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו, ומשנה שמו, כלומר שאני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים, ומשנה מעשיו כולם לטובה ולדרך ישרה, וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עוון, מפני שגורמת לו להיכנע ולהיות עניו ושפל רוח:

על התשובה עמ' 177

אבל במאמר שני אומר ריש לקיש: "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות." הכוונה לתשובה של העלאת הרע, תשובה זו גורמת לו לאדם שיעשה מצוות ביתר עוז ואומץ מאשר עשה אותן לפני שחטא, שילמד תורה אחרת ממה שלמד אותה לפני החטא. מה גרם לו לריש לקיש שנעשה לחברו הגדול של רבי יוחנן ראש אמורי ארץ ישראל? תשובה שעשה ועל ידה העלה את הרע שבליסטיות והפכו לטוב שבלימוד-תורה.

Mimini Mikhael, Rav Rosensweig, p. 78

The eternal nature of the relationship between God and the Jewish People has profound implications for the special teshuvah opportunity of the month of Elul.... This should motivate us to seize the opportunity of Elul. This period is dedicated not only to the narrow pursuit of merits that secure our physical survival, but is even more an opportunity to focus on this special bond that undergirds the purpose of existence and the concept of teshuvah.